

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 132/09-40

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 21. októbra 2009 v senáte zloženom z predsedníčky Marianny Mochnáčovej a zo sudcov Petra Brňáka a Milana Ľalíka v konaní o sťažnosti D. T., S., zastúpeného advokátkou JUDr. M. B., Ž., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 97/96 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo D. T. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej

lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 97/96 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Žilina prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 97/96 konal bez zbytočných prietáhov.

3. D. T. priznáva finančné zadosťučinenie v sume 3 300 € (slovom tritisícristo eur), ktoré je Okresný súd Žilina povinný vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Kancelárii Ústavného súdu Slovenskej republiky ukladá zaplatiť trovy právneho zastúpenia D. T. v sume 289,74 € (slovom dvestoosemdesiatdeväť eur a sedemdesiatštyri centov) na účet jeho právnej zástupkyne JUDr. M. B. do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Okresný súd Žilina je povinný uhradiť štátu trovy právneho zastúpenia v sume 289,74 € (slovom dvestoosemdesiatdeväť a eur sedemdesiatštyri centov) na účet Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky č. 7000060515/8180 vedený v Štátnej pokladnici do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 26. februára 2009 doručená sťažnosť D. T., S. (ďalej len „sťažovateľ“). Uznesením č. k. I. ÚS 132/09-5 z 29. apríla 2009 bola sťažovateľovi ustanovená právna zástupkyňa advokátka JUDr. M. B., Ž., ktorá sťažnosť sťažovateľa podaním doručeným ústavnému súdu 1. júna 2009 doplnila. Sťažovateľ sťažnosťou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 97/96.

Z obsahu sťažnosti a jej doplnenia vyplýva, že sťažovateľ spolu s ďalšími dvadsiatimi dvomi navrhovateľmi podal 5. februára 1996 okresnému súdu návrh, ktorým sa domáhal zaplatenia vyvlastňovacej náhrady v sume 943 481,50 Sk od piatich odporcov. Vec je vedená okresným súdom pod sp. zn. 12 C 97/96. Sťažovateľ uviedol, že ku dňu podania sťažnosti ústavnému súdu nebolo označené konanie právoplatne skončené.

Sťažovateľ v sťažnosti okrem iného uviedol: *„Okresný súd Žilina... v tejto veci nekonal už od roku 2004... Osobne som sa stretol so všetkými predsedami okresných súdov... Každý z nich ma odbil sľubom, že vec sa bude riešiť... 13 rokov je dosť dlhá doba, aby súd rozhodol o mojej veci... Stresy spôsobené neustálym márnym bojom... sa nemalou mierou... podpísali i na mojom zdravotnom stave.“*

Sťažovateľ podal 16. októbra 2007 predsedovi okresného súdu sťažnosť na priet'ahy v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 97/96. Predseda okresného súdu sťažnosť uznal za čiastočne opodstatnenú.

Podľa názoru sťažovateľa došlo postupom okresného súdu v označenom konaní k porušeniu jeho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

V sťažnosti sa sťažovateľ okrem toho, aby ústavný súd podľa čl. 127 ústavy rozhodol, že postupom okresného súdu v jeho právnej veci bolo porušené jeho základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, domáhal, aby mu ústavný súd priznal finančné zadosťučinenie v sume 24 000 €, ako aj náhradu trov právneho zastúpenia.

Na výzvu ústavného súdu účastníci konania oznámili, že súhlasia s prerokovaním veci bez ústneho pojednávania. Ústavný súd preto využil možnosť podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu

Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a upustil od ústneho pojednávania, lebo vzhľadom na charakter vecí, kde je rozhodujúci prehľad spisu, nemožno od neho očakávať ďalšie objasnenie vecí.

Na základe výzvy ústavného súdu sa podpredseda okresného súdu vyjadril k sťažnosti prípisom doručeným ústavnému súdu 14. augusta 2009, v ktorom okrem iného uviedol:

„Návrh vo veci bol podaný dňa 5. 2. 1996. Okresný súd dňa 29. 10. 1996 na pojednávaní vyhlásil rozsudok. Tento bol uznesením krajského súdu zo dňa 21. 6. 2000 zrušený. V novembri 2001 bola navrhovateľom doručená výzva na odstránenie väd podania. Termín pojednávania bol vytýčený na 21. 1. 2004. Dňa 25. 11. 2004 bola súdu doručená zmena petitu žaloby. Dňa 14. 2. 2008 bola podaná žiadosť na vytýčenie termínu pojednávania a dňa 25. 2. 2009 právna zástupkyňa súdu oznámila, že zomrel navrhovateľ v 5. rade. Konanie od podania návrhu trvá už viac ako 12 rokov.

Konajúci zákonný sudca vo svojom vyjadrení uviedol, že prevzal uvedenú vec po sudkyňi, ktorá bola preložená na výkon funkcie na krajský súd Žilina. Ďalej poukázal na problémy vo svojom senáte, keď pracoval bez vyššieho súdneho úradníka, resp. asistentky a do jeho senátu napadlo veľké množstvo nových vecí.

Po oboznámení sa s prehľadom úkonov, ktoré boli vo veci vykonané, treba poukázať na skutočnosť, že o návrhu na začatie konania Okresný súd Žilina rozhodol ešte v r. 1996. K zdržaniu pri vybavovaní veci došlo v rámci odvolacieho konania, kedy bolo zdĺhavo rozhodované o oslobodení od povinnosti platiť súdne poplatky. Krajský súd tak vo veci rozhodol až 21. 6. 2000 a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Spisový materiál bol pritom súdu vrátený až v mesiaci november 2000. Po doručení uznesenia krajského súdu bola realizovaná výzva na odstránenie väd podania a došlo k zmene podaného návrhu. Následne sa vo veci uskutočnili pojednávania, avšak k rozhodnutiu vo veci nedošlo. Uznesením zo dňa 10. 3. 2004 bola pripustená zmena návrhu a zmena okruhu účastníkov. Následne v zmysle rozhodnutia Krajského súdu Žilina boli opätovne odstraňované vady podania a došlo k zmene petitu návrhu. K zdržaniu pri vybavovaní veci došlo aj z toho dôvodu, že zákonná sudkyňa bola dočasne pridelená na výkon funkcie sudcu na Krajský súd

Žilina a následne bola na tento súd preložená natrvalo. Sudca, ktorému bola táto vec následne pridelená, v tom čase vybavoval veľké množstvo iných vecí, a preto sa v tejto veci nekonalo. K zdržaniu prispela tiež skutočnosť, že vo veci došlo k úmrtiu účastníkov a bolo potrebné vykonať šetrenie ohľadom okruhu dedičov. Dňa 19. 6. 2009 bolo súdu doručené späťvzatie návrhu voči odporcovi v rade 5/. Pri rozhodovaní o dôvodnosti podanej sťažnosti je tak potrebné zohľadniť aj skutočnosť, že priebeh súdneho konania bol poznačený aj vyššie uvedenými skutočnosťami a konaním na nadriadenom krajskom súde.“

Právna zástupkyňa sťažovateľa vo svojom stanovisku doručenom ústavnému súdu 25. septembra 2009 k vyjadreniu podpredsedu okresného súdu uviedla, že nepovažuje za potrebné vyjadriť sa k vyjadreniam podpredsedu okresného súdu z dôvodu, že všetky relevantné skutočnosti už boli uvedené v sťažnosti a v doplnení sťažnosti z 22. mája 2009.

Z obsahu sťažnosti a zo súdneho spisu okresného súdu sp. zn. 12 C 97/96 ústavný súd zistil tento priebeh a stav konania:

- 5. februára 1996 podal sťažovateľ spolu s ďalšími dvadsiatimi dvomi navrhovateľmi žalobu o zaplatenie vyvlastňovacej náhrady v sume 943 481,50 Sk, pričom na sťažovateľa pripadala suma 107 826,50 Sk; návrh smeroval proti piatim odporcom,
- 14. februára 1996 okresný súd vyzval sťažovateľa a ďalších navrhovateľov na zaplatenie súdneho poplatku a odporcov na vyjadrenie k návrhu,
- 5. marca 1996 sa k návrhu vyjadril odporca v 5. rade,
- 25. marca 1996 okresný súd urgoval odporcov v 1. – 4. rade na vyjadrenie k návrhu,
- 9. apríla 1996 predložili odporcovia v 1. – 4. rade splnomocnenie na zastupovanie pre JUDr. C.,
- 14. júna 1996 okresný súd vyzval JUDr. C. na vyjadrenie k návrhu v lehote 20 dní a tiež vyzval Obvodný úrad životného prostredia v Ž., Katastrálny úrad v Ž. a notársku kanceláriu na predloženie dokladov,
- 18. júla 1996 Obvodný úrad životného prostredia v Ž. oznámil, že požadovaný spis na nachádza na okresnom súde pri inom spise,
- 1. augusta 1996 doručili odporcovia v 1. – 4. rade vyjadrenie k návrhu,

- 6. septembra 1996 sa konalo pojednávanie, na ktoré sa nedostavili odporcovia v 1. – 4. rade ani ich právny zástupca, ktorý sa ospravedlnil pre kolíziu termínov, pojednávalo sa a pojednávanie bolo odročené na 27. september 1996,

- 26. septembra 1996 doručila právna zástupkyňa navrhovateľov zmenu petitu,

- 27. septembra 1996 sa konalo pojednávanie, na ktorom okresný súd pripustil zmenu petitu, pojednávanie bolo odročené na 29. október 1996,

- 29. októbra 1996 na pojednávaní okresný súd rozsudkom č. k. 12 C 97/96-61 (ďalej len „rozsudok z 29. októbra 1996“) žalobu zamietol a voči odporcovi v 5. rade konanie zastavil,

- 9. decembra 1996 dal sudca pokyn na doručenie rozsudku z 29. októbra 1996 účastníkom konania,

- 21. januára 1997 bolo doručené odvolanie navrhovateľov proti rozsudku z 29. októbra 1996,

- 26. februára 1997 vyzval okresný súd odporcov, aby sa k odvolaniu navrhovateľov vyjadrili, a navrhovateľov vyzval na zaplatenie súdneho poplatku,

- 19. marca 1997 bolo doručené vyjadrenie odporcov v 1. – 4. rade k odvolaniu,

- 27. mája 1997 požiadali navrhovatelia v 14. , 15. ,16. a 21. rade o oslobodenie od súdneho poplatku,

- 30. apríla 1997 navrhovatelia doplnili svoje odvolanie,

- 25. júna 1997 okresný súd predložil spis na rozhodnutie o odvolaní Krajskému súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“),

- 1. júla 1997 krajský súd vrátil spis okresnému súdu ako predložený predčasne z dôvodu, že nebolo rozhodnuté o žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkov,

- 4. septembra 1997 vyzval okresný súd navrhovateľov na doručenie žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkov,

- 1. októbra 197 doručili navrhovatelia v 1. – 23. rade žiadosť o oslobodenie od súdnych poplatkov,

- 17. októbra 1997 zaslal okresný súd navrhovateľom v 1. – 23. rade prostredníctvom ich právnej zástupkyne tlačivá na oslobodenie od súdnych poplatkov,

- 12. novembra 1997 okresný súd urgoval u právnej zástupkyne navrhovateľov predloženie tlačív na oslobodenie od súdnych poplatkov,

- 3. decembra 1997 právna zástupkyňa navrhovateľov oznámila, že nie všetci jej doručili vyplnené tlačivá,
- 23. januára 1998 okresný súd opätovne urgoval zaslanie vyplnených tlačív u právnej zástupkyne navrhovateľov,
- 27. novembra 1997 právna zástupkyňa navrhovateľov oznámila okresnému súdu, že jej klienti neoznámili, či trvajú na oslobodení od súdnych poplatkov,
- 9. decembra 1997 navrhovatelia predložili časť tlačív na oslobodenie od súdnych poplatkov,
- 18. decembra 1997 navrhovatelia predložili zvyšnú časť tlačív na oslobodenie od súdnych poplatkov,
- 15. marca 2000 okresný súd rozhodol o oslobodení od súdnych poplatkov,
- 31. marca 2003 okresný súd predložil spis krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní,
- 21. júna 2000 krajský súd na pojednávaní uznesením sp. zn. 6 Co 999/00 (ďalej len „uznesenie krajského súdu“) zrušil rozsudok okresného súdu z 29. októbra 1996 a vec mu vrátil na ďalšie konanie z dôvodu nedostatočne zisteného skutkového stavu, a preto, že návrh nie je presný, konkrétny a určitý,
- 6. novembra 2000 bol spis z krajského súdu vrátený okresnému súdu,
- 19. novembra 2000 okresný súd vyzval právnu zástupkyňu navrhovateľov na odstránenie nedostatkov návrhu v zmysle uznesenia krajského súdu v lehote 30 dní,
- 19. decembra 2000 doručila právna zástupkyňa navrhovateľov zmenu petitu v zmysle výzvy,
- 9. júna 2003 vyzval okresný súd odporcov, aby sa k zmenenému petitu vyjadrili,
- 7. júla 2003 požiadala likvidátorka odporcu v 5. rade o predĺženie lehoty na vyjadrenie,
- 24. novembra 2003 okresný súd nariadil termín pojednávania na 21. január 2004,
- 25. novembra 2004 vyzval okresný súd právnu zástupkyňu navrhovateľov na predloženie originálu splnomocnenia na zastupovanie,
- 15. decembra 2004 okresný súd požiadal Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) o doručenie spisu okresného súdu sp. zn. 12 C 44/96, ktorý bude potrebný na pojednávaní,

- 21. januára 2004 sa konalo pojednávanie, na ktorom bolo zistené, že najvyšší súd požadovaný spis nezaslal, a právna zástupkyňa navrhovateľov oznámila, že v zmenenom petite je chyba, ktorú opraví, pojednávanie bolo odročené na neurčito z dôvodu zabezpečenia spisu z najvyššieho súdu a opravy petitu navrhovateľmi,
- 22. januára 2004 právna zástupkyňa navrhovateľov doručila opravu petitu,
- 27. januára 2004 okresný súd požiadal najvyšší súd o zaslanie spisu okresného súdu sp. zn. 12 C 44/96,
- 10. marca 2004 vyšší súdny úradník okresného súdu uznesením sp. zn. 12 C 97/96 (ďalej len „uznesenie vyššieho súdneho úradníka“) pripustil zmenu petitu a pripustil, aby do konania na strane odporcu pristúpil ako ďalší účastník – V. d. Ž., a. s. v likvidácii,
- 1. apríla 2004 podala obchodná spoločnosť V. d. Ž., a. s. v likvidácii, odvolanie proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka,
- 26. apríla 2004 vyzval okresný súd navrhovateľov a odporcov, aby sa k odvolaniu vyjadrili,
- 14. júna 2004 sudca okresného súdu uznesením rozhodol o odvolaní proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka (ďalej len „uznesenie sudcu“),
- 25. júna 2004 doručila obchodná spoločnosť V. d. Ž., a. s. v likvidácii, odvolanie proti uzneseniu sudcu zo 14. júna 2004,
- 9. júla 2004 okresný súd predložil spis krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní,
- 19. augusta 2004 krajský súd vrátil spis okresnému súdu ako predčasne predložený, keďže odvolanie nebolo predložené účastníkom konania na vyjadrenie,
- 23. augusta 2004 okresný súd opätovne predložil spis krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní po odstránení nedostatkov,
- 31. augusta 2008 krajský súd uznesením sp. zn. 6 Co 192/04 zrušil uznesenie okresného súdu zo 14. júna 2004 z dôvodu, že návrh navrhovateľov, ktorým žiadajú, aby okresný súd pripustil do konania na strane odporu V. d. Ž., a. s. v likvidácii, je neúplný a vec vrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie,
- 14. októbra 2004 krajský súd vrátil spis okresnému súdu,
- 15. októbra 2004 okresný súd vyzval navrhovateľov, aby upravili návrh v súlade s uznesením krajského súdu z 31. augusta 2004,

- 25. novembra 2004 doručila právna zástupkyňa navrhovateľov upravený návrh v zmysle výzvy z 15. októbra 2004,
- 14. februára 2008 právna zástupkyňa navrhovateľov požiadala o nariadenie termínu pojednávania,
- 16. septembra 2008 okresný súd požiadal o zapožičanie spisu od Obvodného úradu životného prostredia v Ž. a od Okresného súdu Trenčín, obchodný register požiadal o rozhodnutie, ktorým bolo V. d. Ž., a. s. v likvidácii, vymazané z obchodného registra,
- 26. septembra 2009 Obvodný úrad životného prostredia v Ž. oznámil, že požadovaný spis je v Štátnom oblastnom archíve,
- 25. februára 2009 právna zástupkyňa navrhovateľov oznámila okresnému súdu, že navrhovatelia v 5. , 6. a 14. rade zomreli,
- 19. marca 2009 sudca vyhotovil úradný záznam o tom, kde sa nachádzajú dedičské spisy po zomrelých účastníkoch,
- 2. júna 2009 vyzval okresný súd dedičov po navrhovateľoch v 5. , 6. a 14. rade, aby v lehote 7 dní oznámili, či trvajú na podanom návrhu alebo ho berú späť, a právnu zástupkyňu navrhovateľov vyzval, aby oznámila, či trvá na zmene petitu z 22. novembra 2001 vzhľadom na výmaz odporcu v 5. rade z obchodného registra a úmrtie navrhovateľov v 5. , 6. a 14. rade,
- 19. júna 2009 bolo okresnému súdu doručené späťvzatie návrhu proti žalovanému v 5. rade z dôvodu výmazu z obchodného registra a vyjadrenie právnej zástupkyne navrhovateľov k výzve okresného súdu z 2. júna 2009, že trvá na podanom návrhu a navrhuje konať s dedičmi zomrelých účastníkov na základe univerzálnej sukcesie.

II.

Ústavný súd podľa čl. 127 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 97/96.

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Odstránenie stavu právnej neistoty je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov (II. ÚS 61/98, IV. ÚS 59/03) a tento účel možno dosiahnuť až právoplatným rozhodnutím. Nepostačuje, že štátny orgán vo veci koná (II. ÚS 157/02, I. ÚS 76/03).

K vytvoreniu stavu právnej istoty preto dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu (I. ÚS 10/98, III. ÚS 127/03). Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil so žiadosťou na súd (IV. ÚS 195/02).

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu alebo samosudca spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou zohľadnil tri základné kritéria, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha preskúmvanej veci (napr. I. ÚS 3/00, II. ÚS 813/00).

Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľa.

1. Predmetom konania pred okresným súdom je rozhodovanie o návrhu sťažovateľa, ktorým sa spolu s ďalšími navrhovateľmi domáha zaplataenia vyvlastňovacej náhrady v sume 943 481,50 Sk. Z právneho hľadania nejde o zložitú vec, avšak s ohľadom na veľký počet účastníkov konania (na strane navrhovateľov bolo v čase podania návrhu 23 účastníkov, pričom niektorí počas konania zomreli, a na strane odporcov bolo v čase podania návrhu 5 účastníkov) treba pripustiť určitú mieru skutkovej zložitosti. Týmto konštatovaním však podľa názoru ústavného súdu nemožno ospravedlniť rozsiahle obdobia nečinnosti, neefektívnosť a nesústredenosť v postupe okresného súdu vyhodnotenú na inom mieste tohto nálezu.

2. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval existenciu zbytočných priet'ahov v napadnutom konaní, bolo správanie sťažovateľa a ostatných navrhovateľov ako účastníkov súdneho konania. Z analýzy zapožičaného súdneho spisu vyplýva záver, že v určitej miere sa aj sťažovateľ a ostatní navrhovatelia podieľali na spomalení priebehu konania v súvislosti s tým, že spolu s podaním odvolania proti rozsudku okresného súdu z 29. októbra 1996 nezaplatili súdny poplatok a ani nepožiadali o oslobodenie od súdnych poplatkov a v období od 4. septembra 1997 do 18. decembra 1998 neposkytli okresnému súdu potrebnú súčinnosť, keď nereagovali na jeho výzvy na doručenie relevantných žiadostí o oslobodenie od súdneho poplatku. Sťažovateľ taktiež štyrikrát menil návrh na začatie konania, pričom rozsudok okresného súdu z 29. októbra 1996 bol uznesením krajského súdu sp. zn. 6 Co 999/00 z 21. júna 2000 zrušený tiež z dôvodu, že návrh navrhovateľov nie je presný, určitý a konkrétny. Taktiež uznesenie okresného súdu sp. zn. 12 C 97/96

z 10. marca 2004 bolo uznesením krajského súdu sp. zn. 6 Co 192/04 z 31. augusta 2004 zrušené z dôvodu, že návrh navrhovateľov, ktorým žiadajú, aby okresný súd pripustil do konania na strane odporcu V. d. Ž., a. s. v likvidácii, je neúplný. Tieto skutočnosti ústavný súd zohľadnil v súvislosti s rozhodovaním o priznaní finančného zadosťučinenia.

3. Napokon ústavný súd hodnotil postup okresného súdu z hľadiska existencie zbytočných priet'ahov v konaní a v doterajšom priebehu zistil tieto obdobia jeho nečinnosti:

- od 21. januára 1997 (okresnému súdu bolo doručené odvolanie proti rozsudku z 29. októbra 1996) do 26. februára 1997 (okresný súd vyzval odporcov na vyjadrenie k odvolaniu),

- od 1. júla 1997 (krajský súd vrátil spis ako predčasne predĺžený, pretože nebolo rozhodnuté o žiadosti o oslobodenie od súdneho poplatku) do 4. septembra 1997 (okresný súd vyzval navrhovateľov na doručenie žiadosti o oslobodenie od súdneho poplatku),

- od 18. decembra 1998 (navrhovatelia predložili kompletne žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkov) do 15. marca 2000 (okresný súd rozhodol o oslobodení od súdnych poplatkov),

- od 19. decembra 2001 (advokátka navrhovateľov doručila zmenu petitu) do 9. júna 2003 (okresný súd vyzval odporcov, aby sa vyjadrili k zmenenému petitu),

- od 27. januára 2004 (okresný súd požiadal najvyšší súd o predloženie spisu) do 10. marca 2004 (vyšší súdny úradník rozhodol o pripustení zmeny petitu a pripustil prístupenie ďalšieho účastníka do konania na strane odporcov),

- od 25. novembra 2004 (advokátka navrhovateľov doručila okresnému súdu zmenený petít) do 16. septembra 2008 (okresný súd vyžiadal potrebné doklady od Obvodného úradu životného prostredia v Ž. a od obchodného registra),

- od 26. septembra 2008 (Obvodný úrad životného prostredia v Ž. oznámil, že požadovaný spis je v Štátnom oblastnom archíve) do 2. júna 2009 (okresný súd vyzval dedičov po zomrelých navrhovateľoch v 5. , 6. a 14. rade, aby oznámili, či trvajú na podanom návrhu).

Okrem uvedených období nečinnosti okresného súdu bolo napadnuté konanie poznačené tiež neefektívnou a nesústredenou činnosťou.

Okresný súd prvýkrát predložil spis krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní 25. júna 1997 bez toho, aby rozhodol o žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkov.

Po vrátení spisu krajským súdom 1. júla 1997 okresný súd vyzval na doručenie žiadostí o oslobodenie od súdnych poplatkov až 4. septembra 1997, teda viac ako dva mesiace po vrátení spisu.

Krajský súd rozsudok okresného súdu z 29. októbra 1996 zrušil z dôvodu, že skutkový stav nebol dostatočne zistený a návrh navrhovateľov nie je presný, konkrétny a určitý.

Okresný súd predložil spis krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní proti uzneseniu okresného súdu zo 14. júna 2004 bez toho, aby odvolanie zaslal účastníkom konania na vyjadrenie.

Ústavný súd na základe svojich zistení konštatoval, že činnosť okresného súdu v napadnutom konaní bola tiež neefektívna a nesústredená, keď mu bol predmetný súdny spis krajským súdom dvakrát vrátený ako predčasne predložený z dôvodu procesných pochybení.

Obranu okresného súdu spočívajúcu v argumentácii o zmene zákonného sudcu ústavný súd neakceptoval. Námietka pretrvávajúceho vysokého nápadu vecí či námietka častých zmien zákonných sudcov, neprimeraného zaťaženia sudcov pri vybavovaní agendy či dokonca technická nefunkčnosť súdu nemá povahu okolnosti, ktorá by vylučovala alebo znižovala zodpovednosť súdu za rozhodnutie vo veci občana, ktorý sa naň obrátil. Tieto okolnosti ústavný súd nezohľadňuje v súvislosti s pozitívnym záväzkom štátu zabezpečiť právo občana na súdne konanie bez zbytočných prieťahov (obdobne napr. III. ÚS 140/07).

Ústavný súd sa stotožňuje s názorom okresného súdu, že aj činnosť krajského súdu po predložení spisu na rozhodnutie o odvolaní proti rozsudku z 29. októbra 1996 bola

neefektívna a nesústredená, keď spis po zrušení tohto rozsudku vrátil až po takmer piatich mesiacoch.

Ani túto obranu okresného súdu však ústavný súd nemôže akceptovať. Ústavný súd poukazuje na to, že predmetom konania na ústavnom súde je sťažnosť na postup okresného súdu, a nie krajského súdu.

Vzhľadom na to ústavný súd v súlade s predchádzajúcou judikatúrou konštatoval, že z ústavnoprávneho hľadiska je neakceptovateľné, aby právna neistota sťažovateľov v napadnutom konaní nebola odstránená ani po uplynutí viac ako 13 rokov od jeho začatia (napr. IV. ÚS 260/04).

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd dospel k názoru, že doterajším postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 97/96 došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

III.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo porušil, aby vo veci konal. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže zároveň na žiadosť osoby, ktorej práva boli porušené, rozhodnúť o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

V súlade s § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ústavný súd okresnému súdu prikázal, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 97/96 konal bez zbytočných priet'ahov.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje a z akých dôvodov sa ho domáha.

Sťažovateľ žiada finančné zadosťučinenie v sume 24 000 € z dôvodu, že v dôsledku stresov spôsobených neustálym márnym bojom s okresným súdom došlo k zhoršeniu jeho zdravotného stavu. Pri rozhodovaní o jeho priznaní ústavný súd zohľadnil doterajšiu dĺžku súdneho konania, dobu priet'ahov okresného súdu v konaní, ale tiež väčší počet účastníkov, správanie sťažovateľa v konaní, ktorý taktiež prispel ku predĺženiu súdneho konania, a najmä prihliadol na to, čo je v „hre“ pre sťažovateľa (uplatnenie vyvlastňovacej náhrady v sume 107 826,50 Sk, t. j. 3 579,18 €), a preto považoval za odôvodnené priznať sťažovateľovi finančné zadosťučinenie v sume 3 300 €.

Pri určovaní sumy finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza Európsky súd pre ľudské práva, keď priznáva spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru, so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Súčasne sa pritom riadil úvahou, že cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je síce zmiernenie nemajetkovej ujmy, avšak nie aj prípadná náhrada škody.

Ústavný súd napokon rozhodol podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o úhrade trov konania, ktoré vznikli v súvislosti s právnym zastupovaním sťažovateľa advokátkou JUDr. M. B. v konaní pred ústavným súdom (výroky 3 a 4 tohto nálezu).

Ústavný súd ich vyčíslil sumou 289,74 € spolu za dva úkony právnej služby po 115,90 € podľa § 1 ods. 3, § 11 ods. 2, § 14 ods. 1 písm. a) a c), § 16 ods. 3 a § 18 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov a 2-krát po 6,95 € za miestne telekomunikačné výdavky a miestne prepravné. Keďže právna zástupkyňa sťažovateľa je platiteľkou dane z pridanej hodnoty, táto suma bola zvýšená ešte o 19 % DPH.

V zmysle čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou rozhodnutia uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. októbra 2009